

мыла перед употреблением в пищу моют 80% респондентов, а употребляют в пищу вообще без помывки – 3,6%.

К основным симптомам пищевых отравлений 96,4% участников исследования отнесли диарею, тошноту и рвоту; 90,9% – боли в животе, 69,1% – температуру, озноб и сильную слабость. Среди респондентов, которые перенесли пищевое отравление, только 17,9% обращались за медицинской помощью. При проявлении симптомов пищевого отравления, в качестве первых действий, 83,6% участников исследования воспользуются любым адсорбирующим и болеутоляющим средством, 56,4% – проведут промывание желудка.

После перенесенного пищевого отравления 50% респондентов отметили, что теперь строят свое поведение в соответствии с основными правилами профилактики пищевых отравлений, такими как мытье рук перед едой, а также после посещения туалета и мест общественного пользования (92,7%) и исключение употребления в пищу сомнительных продуктов и алкогольных напитков (74,5%).

Достаточным считают свой уровень знания по вопросу профилактики пищевых отравлений – 78,2% участников исследования.

Выводы. Таким образом, результаты валеолого-диагностического исследования показали недостаточную информированность респондентов по вопросам возникновения и профилактики пищевых отравлений. В заключение стоит сказать, что пищевые отравления – одна из главных переменных, определяющих здоровье человека и являющаяся, при правильном выполнении, непреодолимым барьером для кишечных инфекций.

ЛИТЕРАТУРА

1. Замбжицкий, О.Н. Пищевые отравления, их профилактика и расследование: учеб.-метод. пособие /О.Н. Замбжицкий, В. М. Колосовская. – 2-е изд. – Минск: БГМУ, 2010. – 68с.

ВІЛЕЙСКІ СТРОЙ

Мяржынская Я. А.

Гродненский государственный медицинский университет

Научный руководитель: канд. ист. наук, доц. Ситкевич С. А.

Актуальность. Недастатковая дасведчанась моладзі пра асноўныя строі Беларусі.

Цель. Пазнаёміць з гісторыяй і асаблівасцямі Вілейскага строю.

Методы исследования. Гісторыка-параўнальны, антрапалагічны.

Результаты и их обсуждение. Вілейскі строй – гэта комплекс беларускага народнага адзення, які традыцыйна склаўся ў Цэнтральнай Беларусі на тэрыторыі сучасных Вілейскага, Маладзечанскага, Мядзельскага, Валожынскага, часткова Ашмянскага, Смаргонскага і Астравецкага раёнаў. Існаваў ён з пачатку XIX стагоддзя і да пачатку XX стагоддзя. На асаблівасці Вілейскага строю паўплываў гарадскі касцюм, што можна ўбачыць ў шырокім выкарыстанні крамных тканін, прыёмах крою і пашыву. На адзенні можна заўважыць вышыўку сціплага арнаменту, стрыманага каларыту, таксама адной з рыс вілейскага строю з’яўляецца шырокае выкарыстанне нашыўкі з тасёмак і стужак [1]. У жаночы гарнітур уваходзяць кашуля, спадніца, фартух, гарсэт. Штодзённа і на свята фартух для жанчын ўсіх узростаў быў неабходнай часткай нацыянальнага касцюма. Надзяваўся ён паверх спадніцы, але звычайна быў на 14-19 см карацейшы за яе. Маладыя дзяўчыны і пажылыя жанчыны насілі гарсэт. Гарсэт быў просты ў дэкаратыўным афармленні. Шнурыўкі сыходзіліся да нізу, гэта рабілася дзеля памяншэння аб’ёму таліі ў гарсэце. Падкрэсліваць жаночкасць фігуры дапамагалі выраз спераду і акруглыя пялесткія баскі. Самай характэрнай рысай вілейскага строю, які дазваляе яго адрозніць ад іншых, з’яўляецца галаўны ўбор, які надаваў усяму касцюму завершанасць і святочнасць. Ён складаўся з дзвюх частак. Першая частка галаўнога ўбору – гэта чапец-каптур. Другая частка – хустка-кашаміраўка з махрамі або шаўковая хустка з махрамі, якая павязвалася паверх каптура адмысловым чынам. Каптур упрыгожвалі шаўковымі стужкамі, і кожная жанчына рабіла гэта па-свойму. Таму ўсе каптуры былі розныя і аднолькавых нельга было знайсці. Каптуры насілі толькі замужнія жанчыны [2]. Гістарычна жаночыя касцюмы мала адрозніваліся ад мужчынскіх. Больш адрозненняў атрымала тая вопратка, якая развівалася пад уплывам гарадской моды. Мужчынскі касцюм складаўся з кашулі, нагавіц, сіняй ці чорнай камізэлькі, аздобленай нашыўкамі. У вілейскім строі шмат відаў мужчынскай вопраткі, што адрозніваюцца якасцю тканін, кроем, мастацкім афармленнем і каларытам. Кашуля – адзін з самых неабходных элементаў мужчынскага касцюма. Лённыя кашулі традыцыйнага крою былі доўгія, амаль да каленяў. Насілі іх на выпуск, паверх штаноў і абавязкова падпярэзвалі поясам. Пояс з’яўляўся абавязковай прыналежнасцю мужчынскага адзення. Поясам падпярэзвалі кашулі, а таксама верхняе адзенне. У адрозненне ад жаночага касцюма, дзе пояс хутчэй за ўсё з’яўляўся адным з элементаў упрыгожвання, у мужчынскім касцюме ён перш за ўсё меў практычнае значэнне. Часта на пояс вешаўся невялікі мяшчак, куды хавалі грошы, тытунь і дробныя рэчы, і насілі на поясе. Па спосабу вырабу паясы дзеляцца на тры тыпы: плеченыя, тканыя і вязаныя. Найбольш старажытнымі з’яўляюцца плеченыя паясы. Самымі распаўсюджанымі былі тканыя паясы. Вязаныя паясы, былі з аднакаляровых суконных нітак пераважна чырвонага колеру. Пояс абкручвалі вакол таліі 2 – 4 разы і завязвалі збоку ці наперадзе бантам, радзей вузлом. Канцы пояса звычайна ўпрыгожвалі рознакаляровымі кутасамі, якія звісалі ўніз і даходзілі да каленяў.

Выводы. Такім чынам асаблівасцямі Вілейскага строю з’яўляюцца шырокае выкарыстанне крамных тканін, вялікі ўплыў гарадскога касцюма,

выкарыстанне розных нашывак. Таксама сярод іншых вылучае Вілейскі строй галаўны ўбор.

ЛИТЕРАТУРА

1. Этнаграфія Беларусі : энцыклапедыя; рэдкал.: І.П. Шамякін (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелСЭ, 1989. – 375 с.
2. Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя у 10 т.; рэдкал.: У.У. Андрыевіч (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск :БелЭн, 2004-2021. – Т. 9. – 2015. – 656 с.

ЭКСТРАКОРПОРАЛЬНОЕ ОПЛОДОТВОРЕНИЕ КАК ЭТИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЫ

Наджибдин Фатима Шара

Гродненский государственный медицинский университет

Научный руководитель: Косило А. Ф.

Актуальность. В настоящее время примерно 30% браков являются бесплодными. Одним из самых эффективных и перспективных методов лечения бесплодия считается экстракорпоральное оплодотворение.

Цель. Дать краткую характеристику ЭКО как этической проблеме современной медицины, описать его преимущества и недостатки.

Методы исследования. Анализ научной литературы и материалов сети Internet по теме, описательный метод, статистический метод.

Результаты и их обсуждение. По оценкам экспертов, во всём мире более 8 миллионов детей рождается после лечения бесплодия с помощью экстракорпорального оплодотворения. Бесплодие относится к биологической неспособности забеременеть после регулярных незащищённых половых актов на протяжении 12 или более месяцев. Причинами женского бесплодия могут быть: возрастное снижение овариального резерва, овуляторные нарушения, патологии яичников, матки, фаллопиевых труб, эндокринной системы и другие. У мужчин могут возникать проблемы с выработкой спермы, генетические факторы, дисфункции эякуляции, инфекции репродуктивной системы и другие.

Экстракорпоральное оплодотворение (ЭКО) – это форма вспомогательных репродуктивных технологий (ВРТ), которая улучшила лечение женского бесплодия и использовалась для преодоления репродуктивных проблем за последние 40 лет.

Основные этапы ЭКО:

1. Гормональная стимуляция яичников (суперовуляция с экзогенными гонадотропинами для выделения более одной здоровой яйцеклетки в месяц);
2. Извлечение яйцеклетки (пункция фолликулов) и спермы;